



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 167/05-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. augusta 2005 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. V. K. a J. K., obaja bytom S., zastúpených advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namietali porušenie základného práva domáhať sa svojho práva na nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 14 NcC 73/04, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. V. K. a J. K. **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Podaním z 19. júla 2005 doručeným Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) toho istého dňa, označeným ako „*Sťažnosť podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky*“ MUDr. V. K. a J. K., obaja bytom S. (ďalej len „sťažovatelia“ alebo „sťažovateľka“), zastúpení advokátkou JUDr. I. R., K., namietajú porušenie základného práva domáhať sa svojho práva na nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 14 NcC 73/04.

Sťažovatelia požadujú, aby ústavný súd vydal nález, ktorým by vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 14 NcC 73/04-274 zo 17. septembra 2004, zrušil toto uznesenie a vec vrátil na ďalšie konanie. Zároveň žiadajú, aby ústavný súd zakázal krajskému súdu pokračovať v porušovaní označených základných práv sťažovateľov. Napokon sa domáhajú náhrady trov konania.

Zo sťažnosti vyplýva, že na Okresnom súde Trebišov (ďalej len „okresný súd“) sa pod sp. zn. 10 C 741/96 vedie konanie o žalobe sťažovateľov proti žalovaným J. B. s manželkou a mestu S. o ochranu vlastníckeho práva a náhradu škody. Konanie dosiaľ nie je právoplatne skončené. Nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 15/02 z 10. júla 2002 bolo rozhodnuté, že okresný súd v tejto občianskoprávnej veci porušil základné právo sťažovateľov na konanie bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, pričom prikázal okresnému súdu konať v zmysle zákona a sťažovateľom priznal finančné zadost'učinenie. Uznesením krajského súdu č. k. 14 NcC 73/04-274 zo 17. septembra 2004 bolo rozhodnuté tak, že sudca okresného súdu JUDr. M. J. nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania občianskoprávnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 10 C 741/96. Toto uznesenie nebolo sťažovateľom doručené, pričom sťažovateľka ho osobne prevzala 22. júna 2005.

Podľa názoru sťažovateľov uznesením krajského súdu došlo k porušeniu ich základného práva na nestranný súd podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Je tomu tak preto, že z uznesenia krajského súdu vyplýva, že sudca sám sa vzhľadom na konanie sťažovateľov cíti byť zaujatý voči nim, a to vzhľadom na ich opakované námietky zaujatosti a vyjadrenia na adresu sudcu. Sudca preto sám navrhol, aby bol z konania a rozhodovania vylúčený. Krajský súd v uznesení uviedol napriek tomu, že nebola preukázaná existencia zákonného dôvodu na vylúčenie sudcu vyplývajúca z ustanovenia § 14 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, lebo subjektívny pocit sudcu vyplývajúci

z opakovaných sťažností sťažovateľov podávaných predsedovi okresného súdu, ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky a ústavnému súdu nie je objektívne spôsobilý založiť pochybnosti o nezaujatosti sudcu v konaní a rozhodovaní. Sudcovi nič nebráni, aby vo veci konal a rozhodol nestranne. Názor krajského súdu je nesprávny. Podstatné totiž je, že samotný sudca jednoznačne a jasne deklaroval svoju zaujatosť voči sťažovateľom vyplývajúcu podľa jeho vlastného tvrdenia z opakovaných sťažností podaných sťažovateľmi tak v súvislosti s priebehom konania, ako aj v súvislosti s osobou sudcu.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 14 NcC 73/04-274 zo 17. septembra 2004 vyplýva, že v občianskom súdnom konaní sp. zn. 10 C 741/96 vedenom na okresnom súde na základe žaloby sťažovateľov voči J. B. s manželkou a mestu S. o ochranu vlastníckeho práva a náhradu škody bolo rozhodnuté, že sudca okresného súdu JUDr. M. J. nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania tejto veci. Z odôvodnenia je zrejmé, že predseda okresného súdu predložil túto vec na rozhodnutie krajskému súdu podľa § 15 ods. 1 a § 16 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, keďže sudca JUDr. M. J. vo vyjadrení z 2. augusta 2004 uviedol, *„že sú tu skutočnosti, pre ktoré je z konania vylúčený“*, a to pre pomer k sťažovateľom. Predseda okresného súdu vyslovil názor, že niet dôvodu pochybovať o nezaujatosti sudcu v tejto veci. Z písomného vyjadrenia sudcu vyplýva, že zo sťažnosti sťažovateľov z 3. júna 2004 adresovanej Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) vyvodil záver, že sťažovatelia namietali aj jeho zaujatosť. Pritom zo strany sťažovateľov ide o opakovanú námietku zaujatosti a zároveň sa sústavne spochybňuje objektívnosť a nezaujatosť sudcu formou podaní adresovaných predsedovi okresného súdu, ministerstvu a ústavnému súdu. Ide o námietky, ktoré nie sú konkrétne podložené. Vzhľadom na tieto opakovane vznášané námietky zaujatosti je zrejmé, že sťažovatelia nemajú dôveru voči žiadnemu sudcovi okresného súdu (opakovane totiž žiadajú aj to, aby vec bola okresnému súdu odňatá a prikázaná inému okresnému súdu). Vzhľadom na to sa sudca cíti byť vo veci zaujatý voči sťažovateľom pre ich opakované námietky zaujatosti a vyjadrenia na jeho adresu ako sudcu. Navrhuje, aby bol z konania a rozhodovania vylúčený. Podľa názoru krajského súdu nie sú splnené podmienky vyplývajúce z ustanovenia § 14 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania tejto veci. Nebola totiž preukázaná existencia takého

vzťahu vlastného záujmu sudcu k veci alebo takého jeho osobného vzťahu k účastníkom konania alebo ich zástupcom, ktoré by spochybňovali jeho objektívny postoj pri prejednávaní a rozhodovaní veci. Ani subjektívny pocit sudcu vyplývajúci z opakovaných sťažností sťažovateľov podávaných predsedovi okresného súdu, ministerstvu a ústavnému súdu nie je objektívne spôsobilý založiť pochybnosť o nezáujatosti sudcu v konaní a rozhodovaní. Sudcovia sú totiž pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou a zákonom. Zákony a iné všeobecne záväzné predpisy vykladajú podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia. Rozhodujú nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietahov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom. Sudcovi okresného súdu JUDr. M. J. nič nebráni, aby v uvedených intenciách vo veci nestranne a zákonne konal a rozhodol.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv lebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu pred porušením základných práv a slobôd v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a základných slobôd nerozhoduje iný súd.

Predovšetkým treba z pohľadu ústavného súdu zdôrazniť, že uznesenie krajského súdu č. k. 14 NcC 73/04-274 zo 17. septembra 2004 bolo vydané v dôsledku skutočnosti, že samotný sudca postupom podľa § 15 Občianskeho súdneho poriadku oznámil predsedovi okresného súdu skutočnosti, na základe ktorých by mal byť vylúčený z konania a rozhodovania veci. Keďže predseda okresného súdu s názorom sudcu nesúhlasil, v zmysle § 15 ods. 1 a § 16 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku predložil vec krajskému súdu na rozhodnutie o tom, či má byť sudca z konania a rozhodovania veci vylúčený. Nešlo preto o prípad, keď účastník konania postupom podľa § 15a ods. 1, 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku uplatňuje námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý vec prejednáva a má o nej rozhodnúť.

Z tvrdení sťažovateľov vyplýva, že považujú sudcu za zaujatého na základe tej skutočnosti, že sudca samotný sa v tomto zmysle vyjadril. V takomto prípade ochranu práva sťažovateľov na nestranný súd zabezpečuje všeobecný súd, a to postupom v zmysle § 15a a § 16 Občianskeho súdneho poriadku. To znamená, že sťažovatelia mali uplatniť námietku zaujatosti sudcu na okresnom súde, pričom o tejto námietke by rozhodol krajský súd. Je preto úlohou krajského súdu poskytnúť ochranu sťažovateľom v súvislosti s ich právom na nestranný súd. Iba po uplatnení námietky zaujatosti sťažovateľmi a po rozhodnutí krajským súdom o nej by prichádzala prípadne do úvahy právomoc ústavného súdu v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy. Nie je možné, aby sa sťažovatelia obracali priamo na ústavný súd bez toho, aby predtým požiadali o ochranu označeného základného práva na všeobecnom súde. Nie je to možné ani v prípade, ak krajský súd rozhodoval o vylúčení sudcu na základe oznámenia samotného sudcu. Nič sa tým totiž nemení na skutočnosti, že ochranu základného práva účastníka súdneho konania na nestranný súd poskytuje

všeobecný súd, a to na základe príslušného podnetu účastníka konania v zmysle § 15a Občianskeho súdneho poriadku. V tejto súvislosti treba poukázať aj na čl. 51 ods. 1 ústavy, z ktorého okrem iného vyplýva, že domáhať sa základného práva na nestranný súd je možné iba v medziach zákona, teda iba v rámci inštitucionálneho postupu zakotveného v ustanoveniach § 14 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku. Postup, ktorý si zvolili sťažovatelia a ktorý je mimo uvedeného inštitucionálneho rámca, je v rozpore s čl. 51 ods. 1 ústavy.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2005